

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an 60 coroane. — Pe șase luni 30 coroane. — Pe trei luni 15 coroane.
Ziarul apare Marția, Joia și Sâmbăta

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

== Prețul inserțiunilor, după învoială ==

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Armata română în Budapesta

O telegramă sosită Luni la Consiliul Dirigent vestește, că avangardele trupelor comandate de generalul Traian Moșoi, au intrat în Budapesta.

Armata bolșevică ungurească este zdrobită. Atacul său, pornit cu un avânt de respectat, s'a prăbușit total în fața vitejiei și a istețimii armatei române.

Roșiorii și călărașii noștri au îndeplinit minuni de eroism.

Ziua de Luni, 4 August 1919, rămâne înscrisă cu glorie de veci în istoria neamului nostru.

Tot sufletul de român saltă de mândrie și de bucurie fără seamăn la auzul, că operațiile trupelor noastre au fost încoronate cu nimicirea armatei ungurești și cu ocuparea capitalei Budapesta.

Drapele românești fâlfăie astăzi înălțate în inima Ungariei.

Este o resplădire de alt fel; dar și o deosebire. În Decembrie 1916 fluturau steaguri ungurești pe zidurile Bucureștilor, puse acolo cu ajutorul germanilor lui Wilhelm, noi însă, pe ale noastre la Budapesta le-am împlântat noi de noi, singuri, fără ajutorul brațelor străine.

Ostașii noștri, și îndurarea Domnului

din ceruri, ni-a dat satisfacția aceasta meritată.

*

Înainte d'a ocupa Budapesta, grupul de manevre, comandat de generalul Moșoi, a izbutit să înconjoare patru divizii d'ale roșilor și să le desarmeze. Material enorm de război și depozite militare s'au capturat. Zeci de mii de soldați au căzut prizonieri.

Gardele roșii, câte au mai scăpat de focul omorător al tunurilor și de baionetele ascuțite ale infanteriei noastre, au lăsat Budapesta în urma lor și au fugit risipite în cotro au putut.

*

Budapestanii n'au făcut nici un act de dușmănie la intrarea trupelor române. Mulți dintr'înșii au salutat cu vădită plăcere ordinea și disciplina observată la soldații noștri, cari se deosebeau atât de mult de roșii lor.

Un nou guvern, — Kun Béla a dispărut, — a predat orașul în mâinile armatei române. Șeful acestui guvern este Iuliu Peidl, care a compus un cabinet din social-democrați, și a cerut armistițiu.

Armata română să trăească împreună cu toți vitejii săi comandanți!

animale își mănâncă feții proprii, așa nimicesc ei trupește și sufletește pe cei ce i-au luat de țintă a atacurilor lor. Și nimicesc nu numai persoanele singuratic, dar și totalitatea. Nu poate exista societate consolidată, unde intrigile și sfășierile sânt la ordinea zilei.

Se respectă prin urmare pe sine statul și cetățenii cari acum la începutul activității noastre cetățenești în România-Mare, își pun de țintă a lăpăda din corpul lor pe toți imbecilii și intriganții, cum lăpădă vinul după ferberea primă drojdiile, ce le așază în întunecimea de pe fundul vasului.

Seleționarea o îndeplinește consenzul public sau judecata publică. În scopul seleționării avem deci trebuința de opinie publică sănătoasă, care știe alege neghina din grâu și totodată este atât de puternică, ca prin votul său suveran toate patimile ce vânătorii de interese le-ar răscolii între noi, să le poată predomina și stârpi.

Opinia publică sănătoasă se câștigă, se înțelege de sine, prin muncă intensivă atât pe terenul social, cât și cel cultural.

Pe terenul social vom contribui la întărirea opiniei publice sănătoase prin creșterea tineretului în deprinderile bune și morale, care să le practice în toată viața sa, — cum fac aceasta toate neamurile cu rost istoric.

E lung pomelnicul așezămintelor pentru creșterea poporului. Într'un articol de ziar nu se poate înșira întreg. Voi aminti numai că opinie publică sănătoasă se formează în conveniri morale și prin lectură morală. Așa numitele șezători populare sânt deci condiție primordială la creșterea poporului. Din nici un sat să nu lipsească casele și convenirile de oameni, unde se dau povețe bune poporului, — în rândul prim tineretului. Ca să nu fie aceste conveniri prilej de desfrâu, ele nu se vor mai ținea prin cărciume ca până acum. Peste tot, localurile publice, unde se vând beuturi spirituoase, tineretul să nu le poată cerceta, nici se poată aranja acolo jocuri.

Din conveniri se exclud persoanele cu caractere dubii. (Înțeleg bețivii notorici și femeile cu nume rău, care prezența și-o folosesc numai spre a duce pe alții în ispită).

Se știe, că distracțiile spirituale (și corporale) sânt tot așa de indispensabile ca și hrana. Fără ele omul nu poate trăi. Să se practice dar și acestea! Tineretul însă să fie petrecut acolo de părinți ori tutori. Iar conducerea să o aibă în mână persoane de încredere și cu deplină garanță morală. Petrecerile unde moralitatea așa pretinde, se pot aranja și după sexe. Tot așa va fi metoda ce se urmează cu cetirile.

Încă odată morala publică

Morala publică e nervul nobil, care agită faptele bune și susține disciplina sau buna rânduială în șirurile luptătorilor, ca nime să nu devieze dela țintă.

Nu mi se va reproșa dacă din nou îmi ridic cuvântul în aceste coloane, și din nou cer a fortifica morala publică, ca ea, singur ea, să domine șirurile poporului nostru devenit stăpân pe plaiurile strămoșești.

În fortificarea moralei publice prima etapă se face, de sine înțeles, reprobând cu toată forța de care dispunem parazitismul ce tinde a se încetățeni în sinul societății noastre.

Auzim, mai ales acum la preluarea imperiului român, zicându-se și pe ici, și pe colo: «Eu și nu altul a săvârșit lucrul acesta. De lipseam dela datorință, cutare și cutare catastrofă se întâmpla!» Ei bine! Ce ne spun graiurile acestea? Sânt, nici mai mult și nici mai puțin, insinuări la grații și pretenziuni la anumite remunerații pentru serviciile aduse poate numai

în inchipuire. Sânt expresia egoismului îmbrăcat în haină destul de transparentă.

Lăudăroșii, gurile rele cum am zice, și până aici au ocupat prea mult teren; și deci nici cărma națională și nici opinia publică nu ar trebui să dea numai decât ascultare celor ce știu grăi frumoși, ridicându-i unde nu merită.

Faptele reale, judecate prin prisma obiectivității, — eată ceea ce trebuie să hotărască la așezarea în locul de onoare a acelor ce conduc soarta neamului, — nu aparențele exterioare și nici nemoteniile; căci vai de poporul ce nu-și știe alege persoanele de valoare și nu le pune pe acele în fruntea sa, ca să-i fie povățuitori și inspiratori de avânt idealistic.

Dacă detestăm nepotismul și sărăcia de duh, cu atât mai mult trebuie să ne întoarcem contra acelor ce numai punctele de ceartă — petele negre — le caută la fiecine. Imbecilii strică mult societății, dar înzecit și însutit strică bunului mers ponegritorii.

Ponegritorii se pot cu drept numi hienele societății. Pentru că, precum anumite

Și încă ceva! Cinstea și omenia, cu alte cuvinte *caracterul moral*, în afară de conveniri, petreceri, prelegeri publice ș. a. se poate forma și prin muncă, fie munca în atelierul, unde lucră meseriașul, fie ea munca de câmp a economului, ori fie a negustorului și întreprinzătorului de lucrări. Cum moralizează munca? Dă ocupație și ferește pe muncitor dela faptele imorale.

Munca infiltrează muncitorului conștiințios *simțul datorinței*, care este simț per eminentiam moral.

Opinia publică sănătoasă se câștigă cum s'a zis și prin cultură.

Cultura o împrumută, — lângă cetirile și conferențele publice și private, — școala. Dela intensitatea învățământului atârână, ca poporul să fie cult ori lipsit de cultură. În gradul ce i se mărește cultura, crește opinia sa publică. La popoarele culte ale apusului n'a prins bolșevismul. Cultura a stăpânit sufletele și nu le-a lăsat pradă instinctului animalic, în care a căzut b. o. poporul rus.

De aceea zic, că cultura e stâlp puternic al opiniei publice sănatoase.

Intrebarea este: Care cultură împrumută caracter moral poporului? Împrumută-i caracterul moral cultura naționalistă, bazată pe legile naturii, ori cultura străbătută de spiritul religios?

Nu intru în discuție, ci afirm simplu, că cultura în spirit religios are putere moralizatoare în mai deplină măsură ca cea naturalistă, fiindcă e mai autoritativ principiul pe care se bazează. În consecință trebuie să dăm poporului cultură religioasă.

Morală religioasă au toate popoarele. Morala canibalilor e a se înghiți unii pe alții. Morala turcului e a ucide cât mai mulți ghiauri, ca să se facă mai vrednici de Mohamed. Israelul? Are și el morală: să fie popor ales al lui Dumnezeu, dar să seamene cât se poate de multă zizanie în alte neamuri, care să-i servească de trepte la ridicarea sa către bătrânul Iehova. Nici comuniștii zilelor noastre nu se pot trece cu vederea: Și ei au morală religioasă. «Să fim una, zic ei, să nu ne despărțim de către olaltă rangul, averea, starea» ș. a. În aplicare apoi își uită principiile. În realitate pun forța în fața dreptului, și patima în fața virtuții, săvârșind barbariile,

care numai persoanele fără pic de simț le pot comite.

Sânt moralele religioase aici înșirate apte de a constitui adevărata morală religioasă? Ori cine înțelege, că nu!... Mai curând se pot numi pepinierele corupției sociale, ce atât de tare s'a lățit pe urma războiului de 5 ani.

Cine a cunoscut numai cu câteva zeci de ani înainte poporul nostru, și s'ar scula azi din morți, ca să-l cunoască din nou — nu ar mai întâlni în întregime aproape nici una din însușirile bune ale oamenilor de mai înainte. Deși nu s'a stricat de tot, dar s'a schimbat mult de tot firea blajinului neam de oameni, ce poartă numele de popor român. Imbulzeala la oficii publice, cocoteala și certurile continue nu vor să zică alta, decât că poporul acesta a intrat în vârtejul civilizației *lipsite de inimă*.

Unde să se afle scut? Un singur răspuns avem: *Ne vom alipi cu tot dinadinsul de biserica noastră strămoșească și vom cultiva în popor morala propovăduită de Hristos.*

Mântuirea o va aduce pe seama poporului și statului român *altruismul creștin, umanismul* ce-l predică biserica creștină, pentru că morală mai perfectă ca cea creștină nu există și nu va exista. Sânt reale și adevărate cuvintele: Cerul și pământul va trece, dar nici o iotă din cele ce predică biserica cu raport la morala publică.

Vasile Gan, protopop.

O prelegere în Săliște

De Nisipeanu, din Iași, a ținut în Săliște, în 20 Iulie a. c. o bună și interesantă prelegere.

Profesorul de pedagogie din vechiul regat a venit în scumpul nostru Ardeal, la Cluj, să propună diferite studii, la cursurile pregătitoare de profesori. Faptul, că nesocotește truda și oboseala săptămânei, și în zilele de odihnă, Dumineca, cu toată greutatea călătoriei aleargă în diferite centre pentru a revărsa razele de lumină și de căldură asupra poporului nostru, ne descoperă în persoana sa un suflet iubitor de progres, un bărbat și profesor, care înțelege chemarea zilelor mari, pe care ne-a învrednicit a le ajunge crucea Domnului și spada dorbantului român.

C'o scurtă reprivire asupra vitregului trecut anunță subiectul prelegerii, care e unul dintre cele mai de seamă în viața popoarelor: *Credința creștină*.

Prin pilde și asemănări concrete, scoase din învățămintele războiului actual, arată pe

înțelesul mulțimei însemnătatea cea mare a moralei creștine, alimentată de puterea credinței. Căci numai unde e credință, acolo poate fi și biruință, în toate lucrările de orce fel. Intruparea visului național, spune prelegătorul, nu s'a realizat decât pe tărâș de granit a credinței și a nădejdei poporului nostru în Dumnezeu: că totuși odată va trebui să vină ziua dreptății, când luptele și frământările necurmăte, suferințele cele multe, trebuiau să fie răsplătite.

Această credință a fost nervul de viață al neamului, pe care în cele din urmă nu l-a putut scoate din sufletul poporului nostru, nu l-a putut cutropi nici militarismul german. Prin date din zilele noastre și din trecut, dovedește că popoarele, care și-au pierdut credința, au decăzut, s'au demoralizat. Aduce de pildă poporul rus. Că în Rusia e astăzi un haos nemai pomenit, o răutate și-o răzburnare de nedescris, că toată sălbătăcia, toată partea animalică a ieșit din om la iveală, că bolșevismul cel mai tiranic conduce lucrările țării e numai pricina, că o parte însemnată a poporului rus și-a pierdut credința în Dumnezeu, în învățăturile religioase, lăsându-se purtată de principiile răzburnării și-ale distrugerii.

Poporul german care se susținea de un popor credincios, deasemeni în decursul războiului a dovedit lumii, că credința lui n'a fost curată. Soldații germani, deși aveau fiecare înscris pe cataramba baionetului «Gott mit uns», credința eră lor falsă și egoistă. Au mers așa de parte, încât și pe Dzeu l-au naționalizat. Numai astfel putem înțelege barbaria germană, distrugerea a tot ce le-a stat în cale...

Spre a lămuri problema învățăturilor sfinte, întărite prin puterea credinței, spune, că omenimea în viața aceasta pământească tinde spre fericire. Fiecare umblă și dorește să fie fericit. Se'ntreabă: Unde o vom găsi, cine ni-o va putea da? Bogățiile cele mari, onorurile înalte, plăcerile diferite, petrecerile vesele și nesfârșite...? Nul poate să fie numai răspunsul. Din ce se împărtășește omul cu mai multe din ele, din aceea devine tot mai nemulțămît, mai nefericit, râvnind și dorindu-se tot la altele și mai mari, și mai înalte...

Ca documentare desvoaltă într'o limbă atrăgătoare cele mai de seamă porunci ale legii creștine: Iubirea de Dumnezeu, de aproapele, — de vrăjmași. Fericii cei ce sufer, fericii cei săraci cu duhul. Din rugăciunea Tatăl nostru: Și ne eartă nouă greșalele noastre... Și nu ne duce pe noi în ispită... Stăruie asupra acestor porunci, arătându-le adevărul înțeles din punct de vedere religios și științific. Armonia dintre ele. La câtă fericire n'ar putea ajunge omenimea, dacă ar ține cu mai mare tărie la învățăturile lui Hristos și le-ar urma prin fapte în toate împrejurările vieții.

Prin prelegerea sa profesorul de pedagogie Nisipeanu ni-a dat o îndrumare, care urmată de alți intelectuali mireni, pe lângă preoți luminați și harnici, va aduce instituțiilor noastre culturale, bisericesti și naționale cele mai neprețuite foloase.

Un mirean.

FOIȘOARA

Refugiații Ardealului

— Scrisori din pribegie —

de Dr. Ioan Matelu.

(Urmare)

De-acum drumul întoarcerii noastre, se deschide stropit de sânge dar încrezător, prin avântul nebiruit al oștirii românești...

II

Ofensiva dela Mărăști, ne umpluse inima de cele mai largi nădejdi. În cursul primăverii se vorbea neconținut de această navală, pe care aveau s'o dea cu ultima îndărjire ostașii neinduplecați ai României. De câte ori n'am stat de vorbă cu acești luptători, cari mergeau spre front cu puternica credință de-a birui sau de-a cădea vitejește. Ei înșiși acești voinici, făuriți în clocotul durerilor și al celor mai neîndurate greutăți, ardeau de nerăbdare să li se dea semnul de luptă, spre a se arunca asupra dușmanului cu setea de răzburnare a celui ce-și vede țara călcată și batjocorită. Oștirea aceasta avea un suflet nou, în care dragostea de țară

și de neam se luminează tot mai tare, dând naștere unei înflăcărare voințe de biruință și de jertfă înălțătoare. Noi pribegii înțelegeam acest suflet, pentru că din suferința și frământările lui erau împletite și zilele noastre. Și când ceasul a bătut, aceste suflete aprinse s'au schimbat în uragane înfricoșate, cari zguduiau văzduhul și înfiorau pădurile. Iscușința generalului Averescu ducea oștirea răzburnătoare spre o slavă nouă și netrecătoare. În câteva zile Germanii au fost loviți cu atâta dibăcie și iuțea fulgerătoare, încât cele mai puternice întărituri au căzut pe neașteptate în mâinile oștirilor românești. Trecerea pe pământul Ardealului avea să se facă în curând. Noi o așteptam cu nerăbdarea copiilor din preajma sărbătorilor. În fiecare dimineață ieșiam cu dorința nepotolită de-a auzi știri nouă, de-a apuca vr'o gazetă proaspătă, care să ne zugrăvească luptele de înaintare și de biruințe nouă ale armatei noastre. Miile de prizonieri și zecile de tunuri luate dela Germani în cele dintâi atacuri, ne dau încredințarea că nimic nu mai poate oprî trecerea Carpaților. De câteori, în așteptarea veștilor, nu luam gazetele în mână, spre a ceti din nou faptele vitejești, pe cari

le săvârșiră soimii Moldovei în cele dintâi lupte dela poalele munților. Svonurile, cari sburau din sat în sat despre planul minunat al bătăliei, ne făcea să nu ne mai oprim asupra temeiniciei lor, ci ne împingeau mintea pe sborul închipuirii, la văile Ardealului unde ne vedeam îmbrățișând părinții și surorile întunecate de plâns.

(Va urmă).

Ostășească

Foae roșă ca fragă,
Eată-mă 'n Nyiregyháza,
Să vâr în ungur groază,
Să facem o Românie
În unire și frăție.
Frați la frați să ne grăbim,
Și la luptă să pornim.
Ungurul, când ne-a zărit,
Cu totul s'a zăpăcit,
La Tisa nu s'a oprit,
În valuri s'a aruncat,
Acolo mi l-am scaldat.

Caporal Treap D. Stefan,
din Reg. I. Călărași.

Intru pomenirea celor dispăruți

În ziua Sfântului Proroc Ilie din acest an s'a oficiat atât în catedrala noastră din Sibiu, cât și în biserica gr.-cat. din acest oraș *parastase* intru pomenirea membrilor răposați ai Marelui Sfat Național și a bravilor ostași, căzuți pe frontul dela Tisa.

La parastasul din catedrală au asistat: Membrii Marelui Sfat, întreg Consiliul dirigent, P. S. Sa Episcopul Miron Cristea, corpul ofițerilor în frunte cu generalul Domășneanu, și numeroși credincioși.

A oficiat P. S. Sa Episcopul *Ioan I. Papp*, al Aradului, asistat de protopopul Dr. I. Stroia, asesorul consistorial Dr. G. Proca, protopopii Teculescu și Borzea, și diaconul Dr. O. Costea.

Părintele asesor consistorial *Nicolae Ivan*, viceprezidentul partidului național, a rostit cu acest prilej următoarea cuvântare:

Luptă bună m'am luptat,
credința am păzit, curgerea am
plinit. (Timotei, cap. 4. v. 7).

Preasfințiți Părinți! Iubiți creștini!

Obosit de ani, istovit de lupte dar neînfrânt, a închis ochii falnicul stegar al vieții publice, vrednicul prezident al partidului nostru național, George Pop. Sufletul care a ținut aprinsă candela nădejilor noastre, împodobit cu calități alese, înzestrat cu virtuți rari, bărbatul care s'a trăit viața cu atâta vrednicie — ca puținii alții, — neînfricatul luptător s'a stins tocmai în clipele când corabia neamului zătonită între sloi de gheață, ieșise la largul mării, când era mai aproape să-și vadă visul împlinit, unitatea națională și întregitatea neamului până la granițele etnografice locuite de poporul nostru, — un ideal sfânt pentru care el a alergat, a asudat, a jertfit și suferit martiriul fără murmur și fără să se plece atotputernicilor, cari îi cereau capul.

Înainte ochilor noștri sufletești apare azi figura de patriarh așa cum l-am văzut la 1 Decembrie 1918 la Alba-Iulia prezidând marea adunare, cea mai frumoasă manifestare a poporului românesc din timpurile noastre. Pare că acum îl vedem, cum cu ochi scâldați în lacrimi de bucurie a vestit badea Gheorghe hotărârile marelui adunări, hotărâri gravate în inimile noastre, ca cele 10 porunci în tablele legii lui Moise, hotărâri, care ne-au deschis porțile către o lume nouă, lume, după care am oftat de veacuri, fără să o ajungem, vis, cu care ne-au intrat în mormânt moșii și strămoșii fără să-l poată vedea realizat.

În culmea fericirii vieții sale de octogenar, s'a întors dela Alba-Iulia badea Gheorghe la vatra și moșia sa, să facă primirea dorobanților, să-i întimpine de «bun sosit», veniți să mântuie poporul din robie, și să ocupe țara, care era de drept a noastră, pământul scaldat în lacrimi și sânge — și să vadă apoi cu ochii proprii hora mare, hora unirii, hora întregirii neamului, și apoi să zică cu psalmistul «acum slobozește pe robul tău, stăpâne, că văzură ochii mei mântuirea».

Dar altcum a fost scris în cartea sorții. Dorobanții erau opăciți în drum; în locul lor răsăreau bande de ucigași cari împrăștiau în popor foc și sabie, vărsau sânge nevinovat și nimiceau avere muncită. Tipetele de durere să înteteau și umpleau văzduhul dela periferiile Sălagiului, Bihorului și Aradului, — și falnicul stegar, la 23 Februarie — zdrobit sufletește și trupește, exclamând cu profetul «Părinte sfinte, păzește-mi poporul de acest ucigaș» și-a dat duhul.

Treizeci de zile au plâns Izraelitenii pe Moise al lor, — de treizeci de ori treizeci de zile, ba de luni și de ani te vom plânge noi, ceice Te-am pierdut pe tine, Apostol al libertății poporului, mucenic al vremurilor grele, povătuitor sincer și desinteresat, bărbatul integru, caracterul ferm, sufletul nobil și curat, care 50 de ani, fără șovăire ai stat în slujba neamului și l-ai servit cu credință și cu cinste. Cu sufletele cernite de durere ne plecăm capul și înălțăm rugăciuni ferbinți pentru sufletul Tău — de azi încolo mortul națiunii române. În panteonul român istoria îți va rezerva locul cel mai de frunte, care l-ai meritat. De aci încolo vei fi o figură legendară, și numele Tău va fi pomenit cu laudă alături de al lui Bariț, Bărnuz și Șaguna, pentru că Tu ca și ei ai iubit școala română, biserica și neamul românesc, și cu braț puternic ai ocrotit așezămintele naționale, economice și culturale. Tu Ți-ai știut plecă urechia spre inima poporului, și aflând durerea lui, ai pus alifie vindecătoare pe ranele lui sângerânde, ai intrat

cu fruntea senină în temnița Vațului, și și acolo ai fost inger păzitor al tovarășilor Tăi, dintre cari Tu ești al 9-lea care ai părăsit vales plângerii.

Un neam întreg îngenunche la sicriul Tău păzit de dorobanți ca să nu se apropie — mâni sacrilege — și să-Ți oprească drumul spre calea vecinicii.

Mormântul Tău va fi loc de peregrinaj, țărâna Ta moaște sfinte, de care ne vom apropia cu sfială și evlavie, ca de un loc sfințit.

Dela 1880 încoace, de când ai stăruit la Turda să se unească românii din Transilvania și Ungaria în un singur partid — partidul național român, — străinii Ți-au jurat Moarte. Cu cât a fost ura lor mai mare, cu atât dragostea poporului a fost mai puternică, mai caldă. Ciomegele ce Ți-au aplicat la Cehul Silvaniei în 1906 s'au străformat în ciomagul, cu care Europa a desființat un stat barbar, care nu și-a înțeles chemarea și nu mai avea rost de a fi.

Și acum suflet curat și fără prihană, inimă de aur, luptător neînfricat, stâncă de granit, bogat în fapte și virtuți creștinești, — odihnește în lăcașul dreptilor, unde nu este nici scârbă, nici suspinare, ci viață fără de sfârșit; — iar către Tine Doamne înălțăm glasul nostru, smeriți Te rugăm, fă parte de odihnă aceluia, ce a fost căpetenia neamului și partidului nostru, și-l așază în loc luminat, în loc de verdeață de unde a fugit toată întristarea și durerea. Fă-i Doamne parte cu alți aleși ai Tăi de împărăția cerului, ca și de acolo să privegheze asupra neamului nostru încunjurat de dușmani văzuți și nevăzuți, ca acest neam să se poată ridica spre culmile cale mai înalte ale vieții culturale, iar statul nostru național român, întregit, unul și în veci nedespărțit să-l putem cârmui mai mult cu dreptatea, decât cu forța, — acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

După aceasta, dl *A. Bârseanu*, a citit călduroase cuvinte de comemorare la adresa vrednicului bărbat al neamului românesc, George Pop de Băsești.

Știrile zilei

DI Brătianu în Sibiu. În călătoria sa dela front, dl prim-ministru *Brătianu* a vizitat Aradul, Timișoara, Lugojul; apoi a venit la Alba-Iulia, ear Marti, în 5 l. c., la *Sibiu*, unde a participat la ședința festivă a Marelui Sfat Național.

Pretutindeni i s'au făcut entuziaste sărbătoriri, drept recunoștință pentru unul dintre fruntașii politici, cari au contribuit atât de mult la liberarea noastră de sub jugul milenar.

Marele Sfat Național. Proiectul legii electorale s'a votat în general în ședința din 2 August; ear în ședința dela 4 August s'a trecut la dezbaterile speciale. Din aceeaș ședință, Marele Sfat a trimis telegramă omagială Maj. Sale Reginei *Maria* cu prilejul aniversării zilei natale a M. Sale. La ședința a fost de față și ministrul basarabean, dl *Inculeț*, primit cu mari ovății. În numărul viitor vom raportă amănunțit.

Demisia. Șefii de resort în Consiliul Dirigent, dnii *Jumanca* și *Flueras*, și-au înaintat demisia, din motivul că reforma electorală nu cuprinde votul femeilor și reprezentarea proporțională a minorităților.

Moartea lui V. G. Morțun. Din Roman se anunță moartea fostului ministru *V. G. Morțun*. Vasile Morțun a debutat ca socialist, făcând politică la Iași împreună cu Nădejde, la care mai târziu s'a alipit și d. Stere.

A trecut apoi la liberali, împreună cu tineretul așa numit generos, compus din G. Diamandi, d. C. Crupenschi, d. C. Stere etc. De atunci a ocupat funcțiile cele mai înalte, obținând cele mai mari decorații.

A fost ministru de interne și de lucrări publice.

Din Timișoara. În înțelegere cu autoritatea militară franceză, dl *Dr. A. Cosma* a preluat în 28 Iulie 1919 administrația județului Timiș și a orașului Timișoara.

Adunare. Despărțământul «*Viștea*» al Asociațiunii își ține adunarea generală Duminică în 10 August 1919 în *Arpașul de jos* la 3 ore p. m. Program: 1.) Deschiderea adunării; 2.) Raport asupra stării Despărțământului; 3.) Inscrierea de membri; 4.) Reconstituirea. — *Viștea de jos*, 31 Iulie 1919. Pr. *Pavel Borzea*, director.

Constantin Băilă, agronom, șef de secție la Resortul de Agricultură al C. D., după lungi și grele suferințe și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în 29 Iulie la orele 11 seara în etate de 43 de ani. Partea pământescă a defunctului s'a înmormântat în 31 Iulie a. c. în cimiterul ort. român din comuna Vale. Odihnească în pace!

Catedrală în Cluj. Primim următoarele: Văzând în Nr. 70 a. c. al Telegrafului Român că, la inițiativa părintelui asesor consistorial *Nicolae Ivan* din Sibiu, s'a întreprins o colectă cu rezultat foarte îmbucurător, în favorul edificării *catedrale ortodoxe române în Cluj*, cu plăcere trebuie să amintesc și să aduc la cunoștință celor pe cari li privește acest scop mareț, că dl prim-procuror de aici *Dr. Liviu T. Ghilezan*, încă în luna lui April a. c. văzând modesta noastră bisericuță de aici, s'a gândit la edificarea unei catedrale, care să ne facă onoare în acest oraș, și spre acest scop a făcut o depunere de 500 cor. la institutul «*Vatra*» de aici. Astfel dl *Dr. Ghilezan* este primul ctitor, care a adus prinosul său intru realizarea scopului mareț. — Cluj, 26 Iulie 1919. *Tuliu Roșescu*, paroh și protopop.

Statuomania este — scrie *Hiena* — o boală națională. În amintirea morților noștri am fi dorit alt ceva. Un monument într'adevăr artistic, ridicat undeva, în mijlocul unui fost câmp de luptă, unde au șuerat gloanțele și unde pământul păstrează încă urma sărutului de obuze. Acolo s'ar putea face, la zile mari, pelerinajii, în care amintirea lor să învie mișcându-ne sufletele. În mijlocul orașelor unde ne purtăm în fiecare zi necazurile, ne-am deprinde prea repede să considerăm aceste momente ca simpli și indiferenți spectatori ai nemerniciei noastre... Ear orașele, care doresc să-și eternizeze amintirea morților, care simt o datorie sufletească de plătit acelor cari cu prețul vieții lor au sfărâmat vechile hotare, orașele acestea pot face altă operă, mai folositoare și mai cuminte. Din fondurile adunate pot face un *azil*, o *școală*, câteva *burse* sau orce instituție cu scop cultural. Păstrând veșnic trează recunoștința pentru cei dispăruți dintre noi, am reuși astfel să o transmitem generațiilor viitoare nu cu un monument de gust indoelnic, ci cu o operă utilă și străină de vanitatea omenească...

Notă

Congrua preoșimii din Arhidieceză, precum și celelalte ajutoare, s'au lichidat din partea Consiliului dirigent; congrua și cvincvenalele se extradează deja.

Celelalte ajutoare: ajutorul de vesminte pro 1918, ajutorul familiar pro 1918, ajutorul familiar pro sem. I/1919 și ajutorul de 900. — cor. pe cartalul II/1919 se lichidează numai la chitanța prescrisă de Consiliul dirigent, resortul cultelor, și vidimată de protopopul tractual, căruia i s'au trimis aceste chitanțe. Notăm că pentru fiecare din cele patru ajutoare amintite trebuie făcută câte o chitanță *separată*.

Orele de oficiu sânt numai între 8—12 a. m. După ameazi la nici un caz nu se fac plătiri.

Oficiul cassei arhidiecezane.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orașului. Piața Hermann. Directoară: D-na M. Scholtess. Zilnic program interesant. Inceputul la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis. Directoară: Dna Emil Toth.

Joi și Vineri: *Mumia de aur*, film în 4 acte. Sâmbătă și Duminică: *Surorile*, mare dramă în 3 acte.

Inceputul la ora: 9 seara.

Nr. 286/1919 prot.

(189) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a II-a Călian, prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post, sânt cele arătate în coala B. pentru întregirea salariului dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și înainteză suplicile, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului, până la termenul sus indicat, și cu prealabila încuviințare a acestuia, a se prezenta în parohie în vre-o Duminică sau sârbătoare, ca să facă cunoștință cu poporul.

Cluj, la 1 Iulie 1919.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. în înțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu
protopop.

Nr. 73/1919.

(184) 2—3

Concurs

În conformitate cu rezoluția Ven. Consistor din 2 Iulie a. c. Nr. 4865 Bis., pentru întregirea postului al doilea de paroh în parohia de clasa I-ia Arada, tractul protopresbiteral al Câmpenilor, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotației dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post își vor trimite petițiile instruite conform legii subsemnatului oficiu în termenul arătat și cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta și a face cunoștință cu poporul.

Alesul paroh va fi dator a se îngriji și de trebuințele sufletesti ale credincioșilor din crângul Mătășești, servind acolo sfta liturgie tot în a doua Duminică.

Câmpeni, la 8 Iulie 1919.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Câmpenilor în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
adm. protopop.

Nr. 232/1919.

(188) 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. **Ghernesig**, cu salariu de 400 cor., dela popor și dela comuna bisericească. Restul întregire dela stat.

2. **Iclandul-mare**, cu salariu de 800 cor., dela popor 600 cor. și dela comuna bisericească 200 cor. Restul dela stat.

3. **Medeșfalău**, cu salariu de 600 cor., dela comuna bisericească 400 cor. și dela popor 200 cor. Restul întregire dela stat.

4. **Veța**, cu salariu de 400 cor. dela popor și dela comuna bisericească. Restul întregirii dela stat.

În comunele Ghernesig, Medeșfalău și Veța învățătorii sânt îndatorați a ocupa și postul de cantor.

Pentru toți învățătorii se asigură cvartir și grădină în natură ori relutul în bani.

Învățătorii, cari vor fi instituți, sânt datori să instrueze și în școala de repetiție și în Duminică și sârbători să conducă copiii la biserică și să cânte cu ei în cor la sf. liturgie.

Cererile instruite pe baza normelor în vigoare sânt a se așterne în termenul arătat subsemnatului oficiu protopresbiteral, având concurenții ca înainte de alegere să se prezente poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Târgul-Murășului, la 30 Iunie 1919.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Târgul-Murășului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ștefan Russu
protopop.

Redactor responsabil: Matei Voileanu.

S'a redeschis atelierul
o tehnic de dentist o

E. DIEKER

(199) 2—3

Cercetați

depozitul de mărfuri al Federației „Infrățirea” Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17. Asortiment nou: pânză americană, zefiruri, tenisflanel, cretoane (stambă), marchizeturi, cașmir, panama, broche, stofe și alte mărfuri. (200) 1—1

Prețuri moderate!

Nr. 237/1919.

(197) 1—3

Concurs

Pentru întregirea unui post de învățător la școala poporală gr.-or. română din Sebeș se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt:

Salariu dela comuna bisericească 1200 cor. și întregire dela stat.

Relut de cvartir și grădină 380 cor.

Învățătorul este dator să instrueze și în școala de repetiție, și Duminică și sârbătoare să conducă copiii la biserică și să cânte cu ei la sfta liturgie.

Concurenții au să-și înainteză cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Cunoscătorii de muzică vor fi preferiți.

Sebeș, 29 Iunie (12 Iulie) 1919.

Oficiul protopresbiteral în înțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopop.

Nr. 397/1919 of. protop.

(196) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățător la școala primară conf. gr.-or. română din Rohia, protopresbiteratul Cetății-de-peatră, în conformitate cu rezoluțiunea Consistorială din 23 Mai a. c. Nr. 3884/1919 Școl. și cu concluzul comitetului parohial din Rohia ditto 29 Iunie v. a. c. public concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Salariu legal: 300 cor. din repartitie pentru popor; 300 cor. ajutor permanent dela P. V. Consistor; diferența de salariu dela stat, votată prin rescriptul ministerial Nr. 56549/1915.

2. Cvartir deplin corespunzător în edificiul școlii.

3. Relut de grădină de 20 cor.

Învățătorul ales, pe lângă îndatoririle statuite de normele în vigoare, are să conducă regulat în Duminică și sârbători elevii la biserică și să-i învețe și cânte cu ei răspunsurile liturgice. Concurenții apți de-a înjgheba și conduce cor cu elevi ori adulți, vor fi preferiți și retribuiți special pentru cor.

Reflectanții să-și înainteză petițiile de concurs sprijinite pe documentele cerute subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat și să se prezinte și afirme în vre-o sârbătoare poporului ca concurenți.

Lăpușul-unguresc, la 1/14 Iulie 1919.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Cetatea-de-peatră.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 195/1919.

(195) 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători la școlile profesionale din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

1. **Deda (Bistra)** cu salariu dela popor 400 cor. iar restul dela stat; cvartir și grădină.

2. **Idicel-pădure**, cu salariu dela popor 600 cor. iar restul dela stat; cvartir și grădină.

3. **Măstăruș**, cu salariu dela popor 1000 cor. iar restul dela stat; cvartir și grădină.

4. **Muraș-Cuieșd**, cu salariu dela popor 600 cor. iar restul dela stat; cvartir și grădină.

5. **Nadășa-română**, cu salariu dela popor 610 cor. iar restul dela stat; cvartir și grădină.

6. **Polai**, cu salariu dela popor 1000 cor. iar restul dela stat; cvartir și grădină.

Învățătorii aleși sânt îndatorați a instrua pe elevi cântările liturgice și a cânta cu elevii în biserică în toată Duminică și sârbătore.

Concurenții vor așterne cererile lor instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopes, în termenul deschis, iar pentru a se face cunoscuți poporului se vor prezenta înaintea poporului în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a cânta.

Reghin, 6/16 Iulie, 1919.

Oficiul protopopes ort. român al Reghinului în înțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 322/1919.

(194) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școlile mai jos însemnate din protopresbiteratul Turda se publică concurs cu termen de 30 zile:

1. **Agârbiciu**, salariu fundamental 1200 cor. dela biserică, cvartir corespunzător și 1/4 jug-grădină.

2. **Hărăstăș**, salariu fundamental 1200 cor. dela biserică, cvartir corespunzător și 1/4 jug-grădină.

Celelalte competențe și ajutoare de scumpe sânt puse în perspectivă din partea statului nostru, conform legilor în vigoare ca și la învățătorii dela stat.

Cei aleși, pe lângă obligamentul instrucției, vor avea a conduce elevii la biserică în Duminică și sârbători. Vor fi preferiți cei apți a instrua corul și vor fi separat remunerați.

Cererile concursuale se vor transmite în termen deschis subsemnatului oficiu.

Turda, 10 Iulie 1919.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Iovian Murășianu
protopresbiter.

(191) 2—3

Concurs

Pentru întregirea unui post de învățător la școala tractuală din Dobra, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Dotația împreună cu acest post este:

1. Salariu prescriș de lege, din care 1200 cor. se achită din fondul școlar, iar restul este întregire dela stat votată.

2. Cvartir în natură și grădină, — sau relutul prescriș de lege.

Se observă că alesul învățător întucât va fi în stare să instrueze și conducă cor bisericesc și de concerte, va fi ales dirigent al Reuniunii de cântări din Dobra și va primi o remunerație anuală de 400 cor.

Dobra, la 8/21 Iulie 1919.

Comitetul protopresbiteral.

Iosif Morariu
protopop.

Editura și tiparul tipografiei arhiepiscopale.

Censurat prin: Căpitan Boiu.